

קליניקה שיקומית

בליעה שפה ודיבור

די"ר יעל שפירא גליץ, MD

קרן לופר-שטיין, M.A מיטל שרון, M.A

קלינאיות תקשורת

פינסקר 18, חדר 502, נתניה | 052-4867609, 054-6381251 | ShikumClinic@gmail.com

מהי דיספגיה?

דיספגיה הינה הפרעה בתהליך הבליעה המתבטאת בקושי במעבר שתייה או מזון מחלל הפה ועד הקיבה. דיספגיה אורו-פארינג'יאלית (הפרעת בליעה של השלב האוראלי ו/או הלועי) הינה תופעה שכיחה בקרב אנשים עם פגיעות נוירולוגיות שונות (כגון אירועים מוחיים), דמנציה, לאחר הנשמה, ניתוחי ראש צוואר ועוד.

לדיספגיה השלכות רפואיות חמורות כהתייבשות, דלקת ריאות על רקע אספירציות, הידרדרות בערכים התזונתיים, ירידה במשקל, ריור וכן השלכות רגשיות כדכאון וחרדה.

האם אני סובל מדיספגיה?

אבחון דיספגיה נעשה במספר דרכים:

1. בדיקה קלינית – Bedside Evaluation. הבדיקה מבוצעת בזמן ארוחה ובמהלכה מתרשמת קלינאית התקשורת אילו מרקמי מזון בטוחים למטופל. בדיקה זו נעשית באמצעות תצפית על השלב האוראלי ותפקודים אורו-מוטוריים, התרשמות מהשלב הפארינג'יאלית באמצעות הרגשת תנועת הגרון, תזמון עוררות רפלקס הבליעה והתרשמות מסימנים קליניים היכולים להעיד על אספירציה.
2. Blue Dye Test – פרוטוקול בדיקה המיועד לאנשים מונשמים ועם טרכאוסטום (הנושמים אוויר חדר) במהלכה מזון צבוע במרקמים שונים מוגש למטופל ובאמצעות סקשן בודקים נוכחות מזון בקנה הנשימה מה שיכול להעיד על אספירציה.
3. בדיקת בליעה אובייקטיבית באמצעות סיב אופטי FEES – מתאימה למגוון רחב של מטופלים, נעשית בשיתוף של רופאה וקלינאית תקשורת. הבדיקה נעשית בערנות מלאה ובמהלכה מוחדר סיב אופטי גמיש דרך האף אל הלוע האחורי ונבדק תהליך הבליעה במרקמי מזון שונים. הבדיקה מתועדת בוידאו על גבי מסך ומאפשרת לצפות בשלב הלועי של הליך הבליעה באופן ישיר, באספירציות ופנטרציות, ללא חשיפה לקרינה.

קליניקה שיקומית

בליעה שפה ודיבור

די"ר יעל שפירא גליץ, MD

קרן לופר-שטיין, M.A מיטל שרון, M.A

קלינאיות תקשורת

פינסקר 18, חדר 502, נתניה | 052-4867609, 054-6381251 | ShikumClinic@gmail.com

4. וידאופלורוסקופיה - בדיקת שיקוף רנטגנית. בבדיקה זו נותנים למטופל מזון במרקמים שונים אותם מערבבים עם חומר ניגוד רנטגני (בריום). בדיקה זו מאפשרת הערכה יעילה של כל שלבי הבליעה – הפה, הלוע והוושט. חסרונותיה העיקריים הם החשיפה הגבוהה לקרינה ומגבלת נגישות.

האם יש טיפול לדיספגיה?

קיים טיפול לדיספגיה!

שיטת הטיפול בדיספגיה נקבעת לאחר קבלת אבחנה מהו הגורם להפרעה. קלינאי התקשורת בוחר שיטה טיפולית המבוססת על האתולוגיה, היכולת הקוגניטיבית והיכולת הפיזית של המטופל, כמו כן מתחשב בשיקולים של שיפור איכות החיים. הקלינאי יסביר למטופל או לבני משפחתו את כל אפשרויות הטיפול הזמינות עבור הבעיה הספיציפית של האדם עם הדיספגיה.

שיטות פיצוי - מטרתן ליצור לאדם סביבת אכילה בטוחה. באמצעות התאמת תנוחה, התאמת מרקמי מזון, הסמכת נוזלים, שימוש בכלי אכילה מותאמים, ניקוי פה בגמר הארוחה וכו'. שיטה זו מתאימה גם למטופלים עם ירידה קוגניטיבית משמעותית ויכולת פיזיות מוגבלות. כמו כן ניתן להשתמש בתמרונים בליעה בהתאם לאתולוגיה וליכולת המטופל - תמרונים אלו הם שינויים בתזמון ו/או בכוח הבליעה היוצרים שינוי זמני בהליך הבליעה (למשל: סיבוב ראש בכדי לנתב את תנועת בלוס המזון).

שיטות שיקום - מטרתן ליצור עם הזמן שינוי בפיזיולוגיה של תהליך הבליעה ולשפר את תפקודי הבליעה שנפגעו. באמצעות תרגילים לחיזוק מוטוריקה וקואורדינציה של שרירים המעורבים בהליך הבליעה, גירויים תרמיים, גירויים חשמליים, ועוד. שיטות שיקום דורשות אימון חזרתי ממושך ויכולת קוגניטיבית ופיזית טובה של המטופל לבצע את ההנחיות על פי ההוראות שנתן קלינאי התקשורת. ישנם תרגילים שיכולים לשמש כשיטת פיצוי וגם כשיטת שיקום בנסיבות שונות.

קליניקה שיקומית

בליעה שפה ודיבור

די"ר יעל שפירא גליץ, MD

קרן לופו-שטיין, M.A מיטל שרון, M.A

קלינאיות תקשורת

פינסקר 18, חדר 502, נתניה | 052-4867609, 054-6381251 | ShikumClinic@gmail.com

ביופיזיק - שיטת טיפול באמצעות מערכת ממחושבת (סיב אופטי ומסך), שמטרתה לאפשר למטופל שליטה טובה יותר על תגובות פיזיולוגיות תוך כדי הבליעה עצמה. ניתן לבדוק אסטרטגיות שונות במהלך הטיפול ולצפות בהשפעתן על הבליעה על מסך.

הזנה אנטרלית - למטופלים אשר אכילה דרך הפה מסכנת אותם או שאינה אפשרית מסיבה אחרת. מחדר אפי-קיבתי (זונדה) - צינור המוחדר דרך אחד מנחירי האף ומגיע לושט, גסטרוסטום אנדוסקופי (PEG) - צינור המוחדר דרך חתך קטן בדופן הבטן ישירות לקיבה וכן ג'ג'נוסטום (Jejunostomy) - צינור המוחדר ישירות למעי הריק (Jejunum).

קיימות דרכים נוספות של התערבות כירורגית לטיפול בהפרעת הבליעה בהתאם לפתולוגיה.

לשאלות או לקבלת מידע נוסף מומלץ להתייעץ עם קלינאית תקשורת.